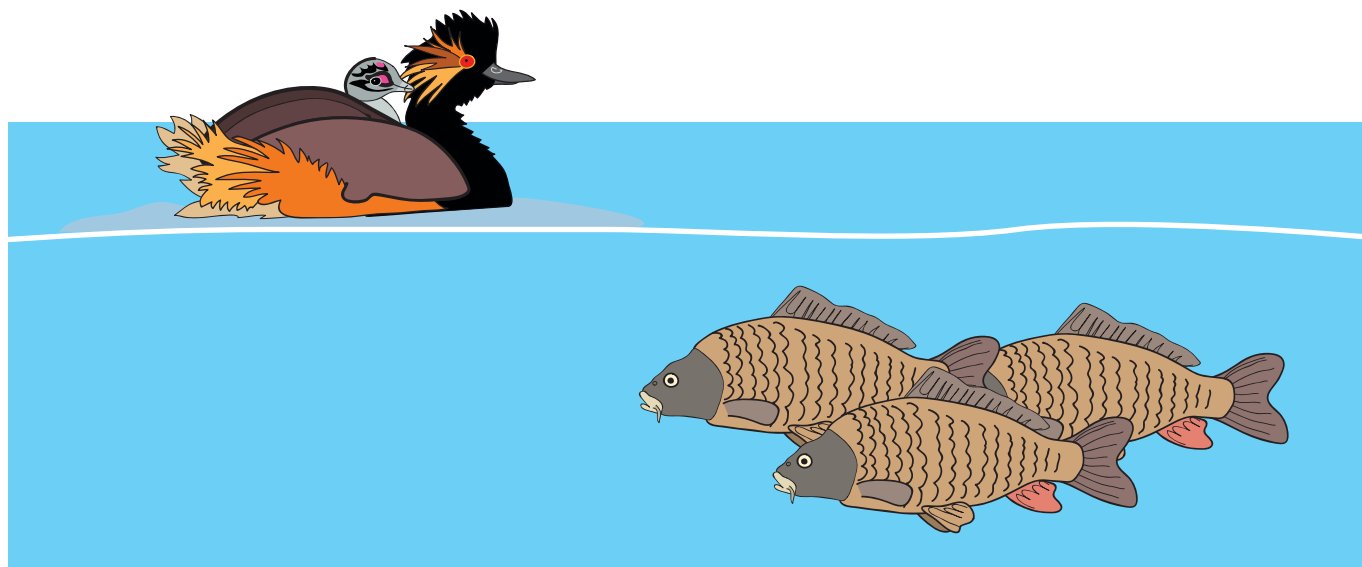

Potápka versus kapři

Tato demonstrační hra názorně vysvětluje potravní konkurenci mezi ptáky a rybami.
Je ke stažení na stránkách České společnosti ornitologické www.cso.cz v sekci pro učitele.

Potápka černokrká – Pták roku 2015

V 70. letech 20. století byla potápka černokrká naší nejpočetnější potápkou. Od 80. let její stavy klesají.

V roce 2015 u nás hnízdilo již pouhých 50 párů, mnohé bezúspěšně. Proč? Ukážeme si to hrou.
(Více informací v prezentaci o potápce černokrké a na www.cso.cz/ptak_roku_2015.html)

Pomůcky	kartičky potápek/kaprů dle počtu dětí (1/3 potápky, 2/3 kapři, nevychází-li přesně, zbytek přidávat ke kaprům), víčka od PET lahví (cca 4 víčka na 1 žáka), šátky na zavázání očí
Postup	Děti si vylosují kartičky, kdo je kapr a kdo potápka. Hra se hraje ve třech kolech. V každém učitel stručně uvede, co kolo charakterizuje. Poté rozhodí víčka do trávy (velikost plochy určí délku hry – na větší ploše děti budou déle hledat, nedojde na urputný boj) a vyzve žáky, aby si představili, že víčka jsou jejich potrava a snažili se jich posbírat co nejvíce. Po dohrání kola si shrnou výsledek – kdo se najedl, jestli dostatečně apod. a pokračují dalším kolem.
1. kolo	Přílet ze zimoviště (počátek dubna) Potápky si najdou rybník s průzračnou vodou. Je tam hodně potravy a málo konkurentů (ty představují 2 děti, které si vylosovaly kapra). Děti (potápky a 2 kapři) loví potravu (víčka). Všechny potápky si najdou dostatek potravy (= alespoň 5 víček).
Vyhodnocení	Kaprů bylo málo, potravy dost → dostalo se na potápky i ryby.

2. kolo	Začátek hnízdění (konec dubna) Potápky snesou vejce, rybáři nasadí mladé kapry (přidají se ti, kdo si vylosovali kapry). Víčka loví všichni žáci – potápky i kapři. Nastane konkurenční boj o potravu, potápky nejsou tak úspěšné.
Vyhodnocení	Vysvětlení pojmu konkurence. Potápky nejsou tak úspěšné, ale (pravděpodobně) se ještě všechny dobře najedly.
3. kolo	Vyvádění mláďat (květen/červen) Potápky mají mláďata, potřebují víc potravy. Kapři rostou a žerou, kalí vodu, potápky nevidí dobře na potravu. Mláďata strádají hladem, hynou. (Potápky loví se zavázanýma očima.) Musí lovit i pro mláďata. Kolik jich ukrmí? (To, co je nad 5, je pro mláďata.) Kdybychom chtěli situaci dokreslit ještě názorněji, můžeme snížit počet víček např. o třetinu (o potravu, kterou stačili sežrat kapři).
Vyhodnocení	Která potápka dovedla uživit sebe a která v tomto těžkém konkurenčním boji zvládla uživit i mláďata? Pravděpodobně se to povedlo jen málokteré nebo dokonce žádné, podobně jako v reálné situaci na rybníce plném kaprů.
Diskuse a závěr	Poté, co známe výsledek, můžeme rozvést diskusi na téma, co by se dalo s touto situací dělat. Na jedné straně zájmy potápek, na druhé člověka. Děti směřujeme k myšlence udržitelného využívání krajiny a zachování biodiverzity i pro další generace.

.....

© Česká společnost ornitologická 2016, text: Mgr. Gabriela Dobruská, Mgr. Katarína Slabeyová, ilustrace a grafická úprava: Jiří Kaláček, Realizováno v rámci předem definovaného projektu Ochrana, výzkum a udržitelné využívání mokřadů ČR, financovaného z EHP fondů 2009-2014 v rámci programu CZ02 – Biodiverzita a ekosystémové služby.

Ministerstvo životního prostředí

